

بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری پذیر

رحیم زارع^۱، استادیار گروه مدیریت جهانگردی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱/۳۰

چکیده

سرمایه اجتماعی به عنوان یک عامل تعیین کننده^۲ مهم در گردشگری پایدار شناخته می‌شود که می‌تواند در توسعه پایدار گردشگری روستایی تأثیر بگذارد. از همین رو نیاز است تا نقش اساسی آن در ارتباط با سایر ابعاد و جوانب مورد بررسی قرار گیرد. هدف اصلی تحقیق حاضر تبیین تعامل و پیوند سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری پذیر با کاربست مدل وایس است. تحقیق حاضر از نوع بنیادی و روش بکاررفته در آن، روش تحلیل مضمون است. محقق در این روش با طی فرآیند استقرایی، از جزء به کل می‌رسد و ابعاد، مؤلفه و شاخص‌های مرتبط را استخراج می‌کند. ابزار اصلی مورد استفاده در این پژوهش مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته است که با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند، از ۱۶ تن از خبرگان حوزه‌های «گردشگری، گردشگری روستایی، علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی، مدیریت و برنامه‌ریزی روستایی، مدیریت فرهنگی» اطلاعات گردآوری شدند. مطابق با یافته‌های تحقیق، از میان ۱۶۲ کدهای اولیه حاصل شده، در نهایت ۷۹ مضمون پایه، ۲۸ مضمون سازمان‌دهنده و پنج مضمون فراگیر تشکیل شدند. به منظور تأیید روایی و پایایی کدگذاری‌های تحقیق، از شیوه گویا و لینکلن استفاده شد که هر دو مقوله، مورد تأیید بودند. مطابق با نتایج تحقیق، پیوند و تعامل سرمایه اجتماعی با توسعه پایدار گردشگری روستایی می‌تواند نقطه عطفی در توسعه و تحولات هر دو جامعه گردشگری پذیر و گردشگری باشد که بانی رویکردهای جدیدی است که برای جوامع روستایی؛ به‌ویژه جوامعی که در قبال تغییرات محیطی و گردشگری حساس هستند، را تقویت کرده و مؤثرتر سازد.

کلیدواژه‌ها: گردشگری، توسعه پایدار گردشگری، گردشگری روستایی، سرمایه اجتماعی، مدل وایس

مقدمه

سرمایه اجتماعی به عنوان یک عامل تعیین کننده مهم در گردشگری پایدار شناخته می شود که می تواند بر ابعاد مختلف اجتماعی در جامعه تأثیر بگذارد (کنلنبرگ و همکاران^۱، ۲۰۲۱؛ دای و همکاران^۲، ۲۰۲۱). سرمایه اجتماعی در جوامع مختلف با تعاریف متفاوت تعبیر شده است و به عنوان سرمایه اجتماعی به مثابه منبعی است که در شبکه های اجتماعی تعبیه شده است و شامل احساسات قدردانی، احترام و درک متقابل است (لارسن و بارنهولد^۳، ۲۰۱۹؛ نانکو^۴، ۲۰۱۷). به عنوان یک راه مهم برای جوان سازی روستاها، گردشگری به دلیل مشکلات اجتماعی ناشی از توسعه گردشگری، به ویژه در جاهایی که منافع ساکنان در معرض تهدید است، تأثیر کلیدی بر ثبات اجتماعی بسیاری از مناطق روستایی دارد (دای و همکاران^۵، ۲۰۲۱).

به عبارتی، در سال های اخیر، با توجه به وجود فشارهای اقتصادی؛ جوامع روستایی نیز در معرض تغییرات اقتصادی قابل توجهی قرار گرفته اند و برخی از آن ها سعی کرده اند با توسعه گردشگری روستایی به عنوان یک روش سیاستی برای پایداری و تاب آوری اقتصاد روستایی اقدام نمایند (لیو و همکاران^۶، ۲۰۲۳؛ ایبانسکو و همکاران^۷، ۲۰۱۸). با این حال، وابستگی روستاییان به منابع کشاورزی و دامپروری و یا گردشگری روستایی، همه و همه نشان دهنده اقدامات و اتخاذ رویکردهای آن ها در راستای امرار و معاش و زندگی است. اما صرف عامل اقتصادی کفایت نمی کند؛ بلکه سایر عوامل نیز نقش مهم و اساسی ای را در این زمینه ایفا می کنند. در واقع، گردشگری روستایی علاوه بر مزایای مالی و اقتصادی، دارای معایب و مضرات زیست محیطی، فرهنگی، اجتماعی و... نیز هست (حسن و همکاران^۸، ۲۰۲۲؛ ناصر و عباس^۹، ۲۰۱۱؛ فرجی ملائی و همکاران، ۱۳۹۶)؛ بنابراین، توسعه گردشگری روستایی موفق بر نیاز به مدیریت تعارض بین ساکنین محلی و طرف های ذی نفع و اهمیت سرمایه اجتماعی دارد (دای و همکاران، ۲۰۲۱)؛

---

1. Knollenberg et al
 2. Dai et al
 3. Larsen & Børenholdt
 4. Nunkoo
 5. Dai et al
 6. Liu et al
 7. Ibănescu et al
 8. Hassan et al
 9. Naser & Abbas

پارک و همکاران، ۲۰۱۲). در چارچوب توسعه، سرمایه اجتماعی به طور کلی شامل سه ویژگی است: اعتماد، تعامل و همکاری (کنتون^۱، ۲۰۲۰). هنگامی که این سه عنصر در جوامع قوی باشند، ساکنان جامعه به احتمال زیاد می‌توانند از فرصت‌های اقتصادی، جامعه‌سازی و افزایش ظرفیت استفاده کنند (پارک و همکاران، ۲۰۱۲). اندیشمندان مختلف نشان دادند که توسعه گردشگری روستایی ممکن است روابط ساکنان را با یکدیگر و با جامعه آن‌ها تغییر دهد (هاتف تبار، ۲۰۲۰؛ راموس-تومانان و رایان^۲، ۲۰۱۹؛ کالدرز^۳، ۲۰۰۲). توسعه گردشگری روستایی مستلزم تعامل نزدیک بین ساکنان محلی از طریق اعتماد متقابل، شبکه‌ها، هنجارها و روابط اجتماعی است. مدل‌های مختلفی نیز در این زمینه طراحی و ارائه شده‌اند که یکی از مهم‌ترین آن‌ها، مدل وایس است که با همکاری سازمان جهانی گردشگری و دپارتمان محیط‌زیست سازمان ملل متحد^۴ تصویب شده است. یکی از ویژگی‌های بارز این مدل، جامعیت آن در ابعاد «محیط و فرهنگ؛ جامعه؛ بازدیدکننده یا گردشگری و صنعت»^۵ است. همه این مطالعات نشان می‌دهند که سرمایه اجتماعی بر توسعه گردشگری تأثیر می‌گذارد؛ اما این ارتباط و تعامل باید برحسب موقعیت و شرایط هر مکان و زمانی مورد توجه و بررسی قرار گیرد و به عنوان مقوله‌ای فراگیر و قابل تعمیم به همه جوامع نیست. از طرفی نیز اگرچه این اثر در زمینه کلی توسعه بررسی شده است، اما مطالعات کمی به طور خاص ارتباط توسعه گردشگری روستایی و مفهوم سرمایه اجتماعی را هدف قرار داده‌اند و در این زمینه هم خلاً نظری ملاحظه می‌گردد. به طور کلی، جوامع روستایی یا مردم محلی از اهمیت سرمایه اجتماعی آگاه هستند، اما نمی‌دانند چگونه سرمایه اجتماعی را بهبود بخشند یا تعیین کنند که چه عواملی باعث افزایش سرمایه اجتماعی می‌شوند، زیرا نه تنها مطالعات نظام‌مند در این زمینه فراوان نیست، بلکه اقدامات لازم نیز به‌خوبی صورت نپذیرفته‌اند. همچنین، مهم است تا ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری پذیر مشخص و مبرهن شوند که در این تحقیق، برای اولین بار است چنین رویکردی صورت می‌پذیرد. به همین منظور، در

---

1. Kenton

2. Ramos-Tumanan & Ryan

3. Caalders

4. UN Environment Programme (UNEP)

5. Visitors, Industry, Community and the overall Environment.

این تحقیق به دنبال تبیین تعامل و پیوند سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری پذیر روستایی با کاربری مدل وایس می‌باشیم. تحقیق حاضر ضمن رفع خلأ نظری در این زمینه، بر آن است تا نقش این پیوند و تعامل را تبیین سازد. از همین رو سؤال اصلی تحقیق عبارتست از اینکه: عوامل و مضامین پیونددهنده سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری پذیر روستایی با کاربری مدل وایس چه مواردی می‌باشند؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مناطق روستایی برای توسعه گردشگری مهم هستند؛ زیرا از نظر زیست‌محیطی مناطق جذابی هستند که علاوه بر طبیعت، فرهنگ سنتی معمولاً به‌خوبی حفظ شده منطقه با میراث قومی- فرهنگی آن را ارائه می‌دهند (استتیک^۱، ۲۰۱۲). گردشگری روستایی شکلی از گردشگری است که در آن روستائیان نقش مهمی را ایفا می‌کنند و برای گردشگران؛ محل اقامت و شرایط لازم برای فعالیت‌های اوقات فراغت مختلف در یک محیط روستایی را فراهم می‌کنند (ویداوسکی و همکاران، ۲۰۲۳).

توسعه پایدار روستایی در حال حاضر موضوعی است که به طور گسترده مورد بحث قرار گرفته است که با چالش‌های متعددی مانند تخریب محیط‌زیست، فقر و زوال فرهنگی مواجه است (باثومونت^۲، ۲۰۲۲؛ میکالسکا-زیلا و مارکز-کریزوکاواسکا^۳، ۲۰۱۸؛ چن و همکاران^۴، ۲۰۱۸؛ اویسال و همکاران^۵، ۲۰۱۶؛ آشر و کرستتر^۶، ۲۰۱۴). یکی از مدل‌های توسعه پایدار روستایی که بسیاری از کشورها اتخاذ کرده‌اند، گردشگری روستایی است (تنگ و همکاران^۷، ۲۰۲۲؛ نوردبو^۸، ۲۰۲۲؛ یانگ و همکاران، ۲۰۱۹؛ چین و ۲۰۱۷؛ لِن و کاستنهلز^۹، ۲۰۱۵؛ هوانگ و لی^{۱۰}، ۲۰۱۵). ثابت شده است که گردشگری روستایی مزایایی را برای جوامع روستایی ایجاد می‌کند، مانند تنوع معیشت، افزایش کیفیت زندگی ساکنان، ارتقای

1. Stetic

2. Beaumont

3. Michalska-Zyła & Marks-Krzyszowska

4. Chen et al

5. Uysal et al

6. Usher & Kerstetter

7. Teng et al

8. Nordbø

9. Chin & Lo

10. Lane & Kastenholz

11. Hwang & Lee

ارزش‌های فرهنگی، و ارتقای آگاهی حفظ محیط‌زیست (مارتینز و شاکلتون^۱، ۲۰۲۲؛ نوردبو، ۲۰۲۲؛ ویلند و همکاران^۲، ۲۰۲۱). صرف‌نظر از تقاضای بالا و در دسترس بودن جذابیت‌های گردشگری روستایی، همه ابعاد گردشگری روستایی به طور پایدار اجرا نمی‌شوند. چندین کشور، مانند چین و تانزانیا، در رابطه با توسعه پایدار گردشگری روستایی با تعارض و چالش‌های متعددی مواجه هستند (سو و همکاران^۳، ۲۰۲۲؛ آن و آلارکون^۴، ۲۰۲۱؛ ژیو و کرستر^۵، ۲۰۱۸؛ گاردنر^۶، ۲۰۱۲). در واقع، رشد یک مقصد گردشگری می‌تواند اثرات نامطلوب عمیقی بر محیط مقصد داشته باشد و مقاصد روستایی نیز از این قاعده مستثنی نیستند (کائو و همکاران^۷، ۲۰۲۲).

این توسعه پایدار بستگی به شرایط منطقه روستایی، وضعیت جامعه و ارتباط بین ذی‌نفعان دارد؛ بنابراین، اتخاذ رویکرد استراتژی پایداری متفاوت در هر منطقه روستایی مورد نیاز است (ژانگ و ژانگ^۸، ۲۰۲۰). ضرورت استراتژی پایداری در گردشگری روستایی می‌تواند به صورت زیر باشد: محدود کردن موفقیت اقتصادی گردشگری به منظور حفظ ثبات اجتماعی و پایداری محیطی (کریستو و شارپلی^۹، ۲۰۱۹). این در حالی است که در سایر نقاط، استراتژی پایداری لازم در قالب توسعه گردشگری روستایی است که به سمت کشاورزی با کیفیت جهت جلوگیری از تخریب زمین‌های کشاورزی است (لین و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۲؛ شِن و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۹). این مقوله نشان می‌دهد که گردشگری روستایی یک مفهوم مجرد و تک‌بعدی نیست و ابعاد مختلفی بر آن تاثیرگذارند. یکی از ابعاد بسیار مهم و کلیدی‌ای که در این زمینه تاثیرگذار است، مفهوم سرمایه اجتماعی است. سرمایه اجتماعی مقوله بسیار مهم و حیاتی در جامعه است که بر اساس نظام‌های سیاسی یا تفاوت‌های فرهنگی متفاوت می‌باشد (بارنارد-نود^{۱۲}، ۲۰۱۷). استفاده از

-
1. Martins & Shackleton
  2. Weyland et al
  3. Su et al
  4. An Alarcón
  5. Xue & Kerstetter
  6. Gardner
  7. Cao et al
  8. Zhang & Zhang
  9. Christou & Sharpley
  10. Lane et al
  11. Shen et al
  12. Barnard-Naude

سرمایه اجتماعی توسط افراد، سازمان‌ها و جوامع برای دستیابی به نتایج مطلوب متقابل مانند تسهیل همکاری بین افراد و گروه‌ها در نظر گرفته شده است (نانکو، ۲۰۱۷). بخش قابل توجهی از مبانی نظری این حوزه در مورد اثرات اجتماعی گردشگری روستایی نشان می‌دهند که مشارکت ذینفعان و برنامه‌ریزی مبتنی بر جامعه باید در مراحل اولیه توسعه گردشگری گنجانده شود (شفیعی ثابت و هراتی فرد^۱، ۲۰۲۰؛ پارک و همکاران، ۲۰۱۲). رابسون و رابسون^۲ (۱۹۹۶) استدلال کرده‌اند که وقتی ساکنان یک جامعه در فرآیند برنامه‌ریزی درگیر می‌شوند، توسعه گردشگری توسط جامعه میزبان مناسب درک می‌شود.

یکی از بارزترین ویژگی‌های گردشگری روستایی امروزی، «پایداری» است (جمال و هایگام^۳، ۲۰۲۱؛ ویداوسکی و اولنسیویچ^۴، ۲۰۱۹؛ اسپارسیا و تودور^۵، ۲۰۱۶؛ گارسیا-اسپارزا^۶، ۲۰۱۴). مفهوم توسعه پایدار عوامل محیطی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در مناطق روستایی را در نظر می‌گیرد (ویداوسکی و همکاران، ۲۰۲۳). پایداری در گردشگری در سه بعد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی منعکس می‌شود. اولین مورد به مدیریت درآمد و توسعه نهادها و سرمایه‌گذاری‌های تجاری اشاره دارد. دومین مورد به همکاری متقابل، نوآوری و خلاقیت ترجمه می‌شود. در حالی که سومی شامل آگاهی زیست‌محیطی، مدیریت منابع زیست‌محیطی با روحیه استفاده منطقی و مدیریت گردشگری است که در منطقه رخ می‌دهد (اوتامی و همکاران^۷، ۲۰۲۳).

برخی از محققان تأکید دارند که سرمایه اجتماعی به عنوان عاملی تواناساز در جوامع روستایی برای مدیریت و پاسخ به چالش‌های اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی بوده و تلاشی برای تضمین توسعه پایدار عمل می‌کند (عینالی و رومیانی، ۱۳۹۲). برخی دیگر معتقدند که سرمایه اجتماعی یک عامل کلیدی پنهان در توسعه روستایی و افزایش بهره‌وری عوامل تولید بوده و از طریق تأکید بر روی شبکه‌ای شدن، اعتماد و روابط متقابل در داخل جامعه، نقش زیادی در توسعه روستایی برعهده می‌گیرد (آکگان و

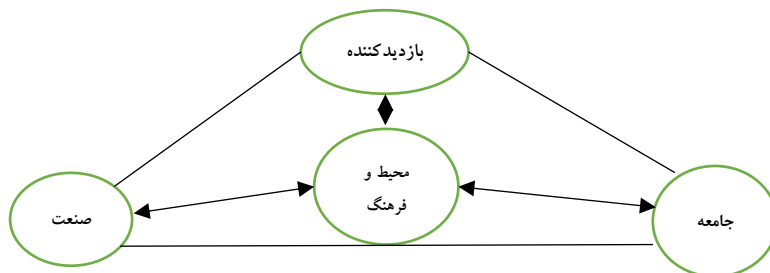
---

1. Shafieisabet & Haratifard
 2. Robson & Robson
 3. Jamal & Higham
 4. Widawski & Oleśniewicz
 5. Sbarcea & Tudor
 6. Garcia-Esparza
 7. Utami et al

همکاران^۱، ۲۰۱۱؛ به نقل از عینالی و رومیانی، ۱۳۹۲). به گفته نوگراها و همکاران^۲ (۲۰۲۱) سرمایه اجتماعی جوامع روستایی، اقدام جمعی را برای توسعه گردشگری روستایی برای مشاغل پایدار تشویق می‌کند. توسعه گردشگری روستایی که جامعه محلی را در این کار دخیل می‌کند شکلی از رابطه سرمایه اجتماعی با کنش جمعی است (کوسوماستوتی^۳، ۲۰۱۶). به همین ترتیب، پژوهش کوسوماستوتی (۲۰۱۶) سرمایه اجتماعی را به عنوان عنصری نشان می‌دهد که در ایجاد کنش جمعی برای زنده ماندن از بحران‌ها نقش دارد. وجود سرمایه اجتماعی در جوامع روستایی به هنجارهای اجتماعی، اعتماد و شبکه‌های اجتماعی اشاره دارد که می‌تواند اقدام جمعی را برای پاسخ به بحران‌ها تسهیل کند (کوسوماستوتی^۴، ۲۰۱۶). توسعه گردشگری در روستاها که جوامع زیادی را در بر می‌گیرد، رفتار اجتماعی خود جامعه روستا را نیز منعکس می‌کند، و نشان می‌دهد چگونه سرمایه اجتماعی بین جوامع ساخته می‌شود که شامل روابط اجتماعی جامعه می‌شود (پوسپیتانینگروم و لوبیس^۵، ۲۰۱۸). حمایت جامعه با داشتن سرمایه اجتماعی قوی، توسعه گردشگری در منطقه را آسان‌تر می‌کند (ژانگ و همکاران^۶، ۲۰۲۲؛ بیرندرا و همکاران^۷، ۲۰۱۸). اغلب ملاحظه شده است که جوامع روستایی نسبت به جایی که در آن زندگی می‌کنند احساس تعلق و مالکیت دارند و این نوعی سرمایه اجتماعی است. با این احساس مالکیت، جامعه در حمایت از توسعه در روستا مشارکت خواهد داشت (خازامی و لاکنر^۸، ۲۰۲۱). مدل‌های مختلفی در این زمینه مطرح شده‌اند که یکی از مهم‌ترین آن‌ها مدل وایس می‌باشد. مطابق با این مدل، مشارکت همه ذی‌نفعان و همچنین نظارت مداوم بر تأثیرات گردشگری است. این مدل که توسط در سازمان جهانی گردشگری و دپارتمان محیط‌زیست سازمان ملل متحد تدوین و طراحی شده است، مؤلفه‌هایی در آن در نظر گرفته شده‌اند که می‌توانند اهداف خاصی را برای دستیابی به اشکال پایدارتر گردشگری در نظر گیرند.

-
1. Akgün et al
  2. Nugraha et al
  3. Kusumastuti
  4. Kusumastuti
  5. Puspitaningrum & Lubis
  6. Zhang et al
  7. Birendra et al
  8. Khazami & Lakner

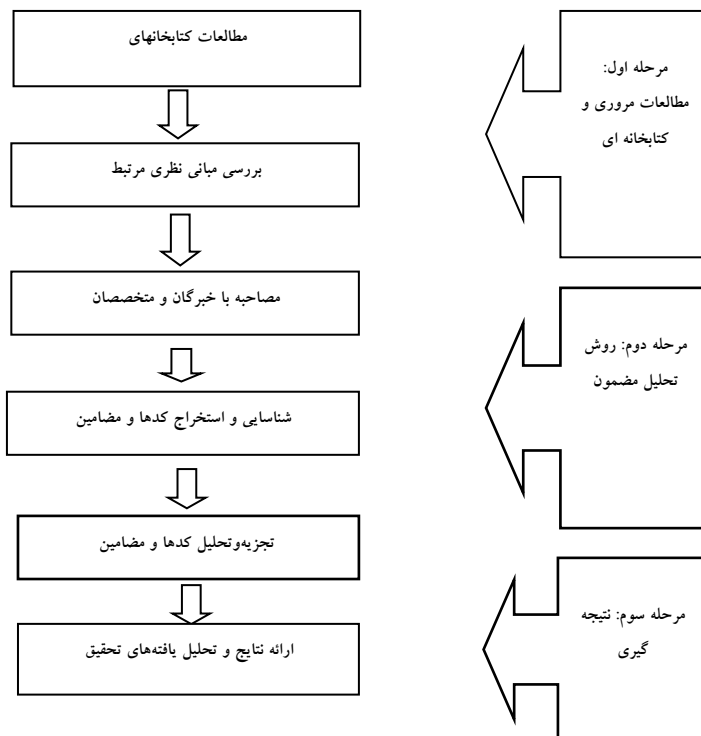
این اهداف امکان اتخاذ اقدامات پیشگیرانه یا اصلاحی را در صورت نیاز فراهم می‌کند. آن‌ها همچنین می‌توانند سطح بالایی از رضایت بازدیدکننده و آگاهی آن‌ها از مسائل پایداری را حفظ کنند. این امر مجدداً تأکید می‌کند که مهم‌ترین وظیفه گردشگری پایدار ایجاد تعادل بین میزبان، بازدیدکنندگان و محیطزیست است. با این حال، برقراری تعادل مناسب برای محافظت و تقویت منابع در حالی که هنوز نیازهای همه ذی‌نفعان (حال و آینده) را برآورده می‌کند، کار پیچیده‌ای است. جامعیت این مدل به‌گونه‌ای است که ضمن برآورده‌سازی الزامات، چهارچوبی ارائه می‌دهد که برنامه‌ریزان و مدیران مقصد می‌توانند برای اطمینان از «پایداری» اقدامات خود از آن استفاده کنند. طرح شماتیک این مدل در شکل ۱ نشان داده شده است که در آن، مدیریت مقصد را به‌عنوان تعامل بین بازدیدکنندگان صنعتی که به آن‌ها خدمت می‌کند، جامعه‌ای که میزبان آن‌هاست و محیطی که این تعامل برقرار می‌شود، ارائه می‌دهد. در آخرین مورد، محیطزیست را می‌توان به معنای گسترده آن درک کرد که شامل منابع ساخته‌شده و طبیعی است که بسیاری از محصولات گردشگری بر اساس آن ساخته شده‌اند (UNWTO/UNEP, 2005).

شکل ۱. مدل وایس (VICE)

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، این مدل می‌تواند به‌عنوان یک منبع موثق و کاربردی در تحلیل و اقدام سریع از پایداری گردشگری، برنامه یا رویکردهای پیشنهادی مؤثری را ارائه نماید و به‌کارگیری آن برای هر جامعه و مقصدی به صورت‌های متفاوتی خواهد بود. در شکل ۲، مدل مفهومی تحقیق مطرح شده است.

شکل ۲. مدل مفهومی تحقیق. منبع: یافته‌های تحقیق

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف بنیادی و از نظر ماهیت کیفی است که از روش تحلیل مضمون بهره برده است. در این پژوهش، پژوهشگر درصدد است تا با استفاده از تبیین مضامین مرتبط، عوامل اصلی پیونددهنده سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری پذیر روستایی را با کاربست مدل وایس تبیین سازد. رویکرد اصلی پژوهش اکتشافی بوده که مبتنی بر حرکت استقرایی (حرکت از جزء به کل) به شناسایی و استخراج مضامین پرداخته است. ابزار مورد استفاده در این پژوهش مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته هستند که از خبرگان حوزه گردشگری، گردشگری روستایی، علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی، مدیریت و برنامه‌ریزی روستایی، مدیریت فرهنگی اطلاعات گردآوری می‌گردند. نوع نمونه‌گیری در این

تحقیق، نمونه‌گیری هدفمند بوده که از ۱۶ تن از خبرگان مصاحبه به عمل آمد. خبرگان مذکور هم در حوزه سرمایه اجتماعی و هم در حوزه گردشگری روستایی دارای سوابق پژوهشی و اجرایی مورد قبول می‌باشند. به منظور کدگذاری از روش کدگذاری آتراید- استرلینگ^۱ استفاده شده است که کدهای مستخرج در قالب در قالب سه مضمون پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر^۲ دسته‌بندی می‌شوند. فرآیند کار به وسیله مراحل شش‌گانه براون و کلارک^۳ (۲۰۰۶) صورت پذیرفته است که این مراحل عبارت‌اند از: آشنایی با داده‌ها؛ کدگذاری؛ تولید تم‌ها یا مضمون‌ها؛ بررسی تم‌ها یا مضمون‌ها؛ تعریف و نام‌گذاری تم‌ها یا مضمون‌ها؛ ارائه گزارش نهایی.

تحلیل مضمون یکی از روش‌های کیفی است که در رشته‌های مختلف کاربردهای فراوانی دارد (هنسی و بارنت^۴، ۲۰۲۳). در این روش، ابتدا مبانی نظری مربوط به موضوع تحقیق مورد بررسی قرار می‌گیرد سپس محقق با تأملی عمیق در مصاحبه‌ها را کدگذاری کرده و این فرآیند را می‌تواند در چند مرحله صورت دهد (براون و کلارک^۵، ۲۰۲۲). در جدول ۱، مشخصات و ویژگی‌های خبرگان مرقوم شده است.

جدول ۱. مشخصات و ویژگی‌های خبرگان تحقیق

درصد		فراوانی				خصیصه / ویژگی		
زن	مرد	زن	مرد	جنسیت				
۱۹٪	۸۱٪	۳	۱۳					
۵۱ به بالا	۴۱ تا ۵۰	۲۰ تا ۳۰ سال	۳۱ تا ۴۰	سن				
۱۲٪	۴۳٪	۰،۰۶۲	۳۷٪					
دکتری		کارشناسی ارشد		دکتری		کارشناسی ارشد		تحصیلات
۸۷٪		۱۲٪		۱۴		۲		
۳۱ و بالاتر	۲۱ تا ۳۰	۱۰ تا ۱۰ سال	۱۱ تا ۲۰	۳۱ و بالاتر		۱۰ تا ۱۰ سال		سنوات خدمتی / تجربه
۰،۰۶۲	۳۱٪	۵۰٪	۱۲٪	۱		۵		

منبع: یافته‌های تحقیق

1. Attride-Stirling
2. Basic, Organizing, Global
3. Braun & Clarke
4. Hennessey & Barnett
5. Braun & Clarke

به منظور تأیید روایی و پایایی بخش کیفی تحقیق از شیوه گوبا و لینکلن^۱ استفاده شده است. در رابطه با روایی به چهار تن از اساتید (به غیر از خبرگان مورد مصاحبه) مراجعه شد که در این زمینه سوابق پژوهشی مکفی و تخصصی ای دارند. متون کدگذاری شده در اختیار آن‌ها قرار گرفت تا یافته‌های حاصل با نظر آن‌ها مطابقت داده شده و در رابطه با تأیید یا رد آن‌ها نظراتشان را اعلام دارند که هر چهار خبره تاییدات لازم را ابراز نمودند. به منظور تأیید پایایی از ضریب کاپا استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

همان‌طور که در قبل نیز بیان شد، هدف اصلی تحقیق حاضر تبیین تعامل و پیوند سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری روستایی با کاربست مدل وایس است که با استفاده از روش تحلیل مضمون صورت پذیرفت. در این روش، گام‌های ذیل در رابطه با احصای مضامین صورت پذیرفتند.

در مرحله اول، محقق با استفاده از محورهای موضوعی در زمینه سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی به مصاحبه پرداخت. ابتدا به امر هدف و محور اصلی تحقیق برای هریک از مصاحبه‌شونده‌ها توضیح داده شد سپس هریک از آن‌ها در این رابطه مواردی را مطرح نمودند. محقق با کسب اجازه از آن‌ها موارد را ضبط و برخی دیگر را یادداشت نمود. تک تک مصاحبه با دقت فراوانی مورد اجرا قرار گرفتند و بر اساس قاعده اشباع نظری، در مصاحبه چهاردهم بود که محتوای ارائه شده از جانب خبرگان شبیه به یکدیگر شده بود؛ اما به منظور ایجاد صحت و اتقان لازم، مصاحبه‌ها تا دو نفر دیگر ادامه یافتند. پس از اتمام مصاحبه‌ها، ۱۶۲ گزاره خام یا کد اولیه استخراج شدند. با اتخاذ روش آتراید-استرلینگ و با عطف به رویکرد استقرایی، کدهای اولیه از گویه‌ها استخراج شدند و کدهایی که با یکدیگر دارای قرابت مفهومی و محتوایی بودند در مضامین پایه یا اساسی مورد نظرشان دسته‌بندی شدند. در مرحله بعد، مضامین پایه‌ای که دارای همین خاصیت بودند با یکدیگر ادغام شده و در قالب مضامین سازمان‌دهنده جای گرفتند و در مرحله آخر نیز همین کار برای مضامین فراگیر صورت پذیرفت. به منظور جلوگیری از خطر سوگیری و دخالت نظر شخصی در مصاحبه‌ها، برخی از کدگذاری‌ها چندین بار مورد

بررسی و بازنگری قرار گرفتند. دقیقاً مطابق با رویکرد بنیان‌گذاران همین حوزه که به فراگردی بازگشتی آن توجه دارند که معتقدند در این روش، حرکت به عقب و جلو در بین مراحل ذکر شده وجود دارد. در مرحله آخر نیز نوبت به ارائه گزارش و انتشار یافته‌های حاصله است. لازم به ذکر است که به منظور تأیید پایایی از ضریب کاپا استفاده شد. بدین صورت که چهار خبره فوق، بدون اطلاع از نحوه ادغام کدها و مضامین ایجاد شده توسط محقق، اقدام به دسته‌بندی کدها و گزاره نموده و سپس مضامین مستخرج با مضامین اعلام شده توسط اساتید مورد مقایسه قرار گرفته و ضریب کاپا محاسبه گردید. مقادیر این ضریب بین صفر تا یک متغیر است و به صورت درصد بیان می‌شود. حداقل مقدار مورد قبول بایستی مقداری بیش از $0/6$ باشد و مقادیر بالاتر از $0/8$ با تأیید دو ارزیاب یا ممیز به عنوان مقدار بسیار مطلوب در نظر گرفته می‌شود که ضرایب به دست آمده در این تحقیق، در جدول ۲ مرقوم شده‌اند.

جدول ۲. ضریب کاپا برای مضامین فراگیر و سازمان‌دهنده

ردیف	مضمون	تعداد کدهای حاصله	ضرایب توافق
۱	مضامین سازمان‌دهنده	۲۸	۰/۷۶۸
۲	مضامین فراگیر	۵	۰/۸۱۲

منبع: یافته‌های تحقیق

همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، سطح توافق یا میزان توافق مشاهده شده برای مضامین سازمان‌دهنده ۷۶ درصد و برای مضامین فراگیر ۸۱ درصد می‌باشد که قابل قبول و معتبر هستند. در ادامه، مراحل مرتبط در راستای احصا و استخراج مضامین حاصله مرقوم شده‌اند.

جدول ۳. نمونه ای از روش کدگذاری مصاحبه‌ها

نشانگر کد	کدهای اولیه	گزاره‌ها
C1	چندبعدی بودن توسعه پایدار گردشگری روستایی	توسعه پایدار گردشگری روستایی دارای ابعاد و مؤلفه‌های مختلفی است که صرفاً در زمینه اجتماعی خلاصه و محدود نمی‌شوند.
C2	التزام درون‌زا بودن فرآیندهای توسعه پایدار گردشگری روستایی و ساختار روستاها	فرآیندهای توسعه پایدار گردشگری روستایی بایستی درون‌زا باشند؛ چراکه ساختار یا بافتار جوامع روستایی به‌گونه‌ای است که هر یک دارای پتانسیل‌های مختلفی می‌باشد.

ادامه جدول ۳. نمونه‌ای از روش کدگذاری مصاحبه‌ها

نشانه کد	کدهای اولیه	گزاره‌ها
C3	ایجاد زمینه یا ساخت اجتماعی مستحکم	پیوند سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی یک زمینه یا «ساخت اجتماعی» مستحکمی را به وجود می‌آورد که برگرفته از هویت بومی و محلی آن روستا است.
C4	ایجاد مزایا و پویایی‌های جدید	این پیوند تمامی ساختارهای اجتماعی و فرهنگی را شامل شده و مولد پویایی‌های مختلفی خواهد بود. سرمایه اجتماعی در واقع همان کنش فردی و اجتماعی جامعه است که در ترکیب یا پیوند با سایر مفاهیم می‌تواند مزایای بی‌شماری را بار آورده.
C5	رضایت جامعه محلی و جامعه گردشگری	پیوند سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی نه تنها رضایت و بقای فعالیت‌های روستایی را تضمین می‌کند، بلکه رضایت جامعه گردشگری و ورود بیشتر آنها را نیز سبب می‌شود.
C6	بهبود و ارتقای امکانات و زیرساخت‌های روستایی	در راستای پیامدهای این پیوند قابل‌ذکر است که بهبود خدمات و زیرساخت‌های عمومی روستایی بیشتر شده و برای ارتقای کیفیت زندگی ساکنان روستایی و تقویت توسعه روستایی اقدامات مؤثری صورت می‌پذیرد. کمااینکه نمونه‌های واقعی چنین مواردی در کشور ما هم ملاحظه می‌شود.
C7	احیای همه‌جانبه روستاها	همچنین مسیر اصلی که تحقق احیای روستایی در همه زمینه‌ها و تسریع در ساخت‌وسازهای کشاورزی و نوسازی روستایی است، با دقت و قوت بیشتری صورت می‌پذیرد.
و.....	و.....	و.....

منبع: یافته‌های تحقیق

از بررسی و کدگذاری اولیه مصاحبه‌ها، تعداد ۱۶۲ گزاره یا کد اولیه استخراج شد و با طی فرآیند استقرایی در قالب مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر قرار گرفتند. در ادامه، ترکیب و ادغام کدها در قالب مضامین و نحوه شکل‌گیری آنها ارائه شده است. لازم به ذکر است که بدلیل رعایت حجم مقاله، از آوردن تمامی مضامین پایه ممانعت به عمل آمده است.

جدول ۴. ترکیب و ادغام کدها در قالب مضامین

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
گردشگری روستایی جامعه‌محور	ایجاد غلایق مشترک جامعه میزبان و جامعه گردشگری؛ روابط اجتماعی مستحکم؛ ترویج اقدامات و دیدگاه‌های جامعه‌گرایانه؛ رفتارهای مسئولانه و جامعه‌محور؛ ظرفیت تحمل اجتماعی جامعه میزبان	مسئولیت اجتماعی و مسئولیت‌پذیری؛ شبکه‌سازی و هنجارهای متقابل؛ رعایت نظم و انضباط؛ توجه به ارزش‌ها و روحیه جمعی؛ نگرش جامعه میزبان؛ احترام به ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی؛ .....؛ اقدام جمعی سودمند متقابل؛ بهبود شایستگی جامعه محلی؛ پاسخگویی منافع جامعه؛ افزایش سطح آگاهی جامعه میزبان و گردشگری؛ ایجاد ایمنی و امنیت روانی و اجتماعی
گردشگری روستایی متعاملانه و همکارانه	مشارکت در توسعه گردشگری؛ ایجاد هم‌افزایی و تشریح‌مسانی مؤثر؛ ایجاد انسجام و همبستگی اجتماعی؛ ایجاد شبکه‌های همکاری و تعامل متقابل؛ تعامل و هم‌آفرینی در خلق ارزش‌ها؛ مشارکت فعال جامعه روستایی در برنامه‌ریزی، اجرا و...	تسهیل همکاری بین افراد و گروه‌ها؛ اتحادهای گروهی؛ ایجاد یکپارچگی فرهنگی؛ اقدامات همکارانه؛ نگرش‌های همکارانه؛ مدیریت تعارض؛ توسعه مشارکت اجتماعی؛ توسعه مشارکت محلی؛ تصمیم‌گیری مشارکتی؛ .....؛ مشارکت‌های رسمی و غیررسمی؛ ارزش‌های فردی، گروهی و اجتماعی؛ ایجاد پیوند و همکاری میان جامعه میزبان و گردشگری؛ حمایت از تعامل اجتماعی؛ مشارکت مردم در طرح‌ها و پروژه‌ها
توانمندسازی و تاب‌آوری اجتماعی و ارزش‌محور	ثبات اجتماعی مناطق روستایی؛ تاب‌آوری و حفظ جوامع روستایی فعال در گردشگری؛ توانمندسازی سازگاری جامعه روستایی با شرایط؛ ایجاد روابط انسانی مبتنی بر ارزش؛ ایجاد ارتباطات متقابل و سالم؛ ایجاد مکانیزم‌های اعتماد و حمایت متقابل؛ توسعه مفاهیم انسان‌مدارانه و هم‌زیستی اجتماعی	مدیریت مسائل و مشکلات اجتماعی روستا؛ احساس قدردانی، احترام و درک متقابل؛ تحکیم روابط فرهنگی-اجتماعی روستا؛ الگوهای رفتاری اعضای جامعه میزبان و گردشگری؛ .....؛ هویت اجتماعی روستا؛ رضایت روانی، آموزشی، اجتماعی روستا؛ حفظ فرهنگ سنتی روستا؛ پیامدهای مثبت اجتماعی و فرهنگی؛ تبادل دیدگاه و تجارب فردی و گروهی؛ جامعه پروری؛ تقویت کنش جمعی ساکنان و گردشگران؛ آموزش و توانمندسازی مردم محلی
توسعه چندمنظوره و نوآورانه	توسعه و تقویت ساختارهای اجتماعی جوامع روستایی؛ فراهم‌سازی شرایط برای مهاجرت معکوس؛ توسعه یکپارچه و پایدار روستایی؛ توسعه کارآفرینی روستایی	ارتقای شاخص رفاه و کیفیت زندگی روستایی؛ بهبود استانداردهای زندگی روستایی؛ کاهش فقر و بیکاری؛ اتخاذ حمایتی و پشتیبانی (لجستیکی)؛ خط‌مشی‌ها و سیاست‌های حمایتی دولتی؛ .....؛ مدیریت و برنامه‌ریزی روستایی؛ ایجاد ثبات شغلی، افزایش درآمد ساکنان محلی؛ ایجاد انعطاف‌پذیری در روستا؛ توسعه‌دهندگان گردشگری؛ وابستگی جامعه میزبان

ادامه جدول ۴. ترکیب و ادغام کدها در قالب مضامین

مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین فراگیر
فرصت‌های اجتماعی گردشگری روستایی؛ افزایش آگاهی زیست‌محیطی؛ استفاده عاقلانه از منابع طبیعی؛ امکانات و تسهیلات اجتماعی؛ مدیریت کاستی‌ها و ضعف‌های اجتماعی در پایداری روستایی؛ بهبود شرایط زیرساخت‌های حمل‌ونقل؛ بهبود امکانات عمومی و بهداشتی؛ و.....؛ فعالیت‌های جایگزین؛ افزایش میزان سرمایه‌گذاری؛ توسعه زیرساخت‌های روستا؛ درآمدهای جایگزین؛ واحدهای خدماتی و صنعتی روستایی؛ سرمایه‌گذاری مستقیم و غیرمستقیم بر روی زیرساخت‌ها	توسعه فعالیت‌های اجتماعی مقاصد گردشگری روستایی؛ بهبود و ارتقای کیفیت خدمات اجتماعی گردشگری روستایی؛ ترویج مصرف‌گرایی سبز؛ تقویت و توسعه اجتماعی مناطق گردشگری روستایی؛ ایجاد یا بازسازی زیرساخت‌های اجتماعی گردشگری روستایی	توسعه کارکردهای اجتماعی جدید در مناطق روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق

با طی فرآیند استقرایی، از میان ۱۶۲ کدهای اولیه حاصل شده، در نهایت ۷۹ مضمون پایه یا اساسی، ۲۸ مضمون سازمان‌دهنده و پنج مضمون فراگیر تشکیل شدند. در ادامه مضامین مورد نظر توضیح داده می‌شوند.

همان‌طور که در مضامین فوق ملاحظه می‌شود، مضمون گردشگری روستایی جامعه‌محور به عنوان یکی از مضامین فراگیر در نظر گرفته شد. مضامین سازمان‌دهنده این مقوله عبارت‌اند از «ایجاد علایق مشترک جامعه میزبان و جامعه گردشگری؛ روابط اجتماعی مستحکم؛ ترویج اقدامات و دیدگاه‌های جامعه‌گرایانه؛ رفتارهای مسئولانه و جامعه‌محور؛ ظرفیت تحمل اجتماعی جامعه میزبان». گردشگری جامعه‌محور یا گردشگری مبتنی بر جامعه نه تنها جامعه میزبان، بلکه جامعه گردشگری را نیز مدنظر قرار می‌دهد. در واقع مردم روستایی به طور مستقیم و جمعی در تهیه و ارائه تجربه گردشگری مشارکت دارند. آن‌ها از طریق توسعه مهارت‌ها و بهبود خودکفایی اقتصادی سود می‌برند و جامعه می‌تواند با افتخار از فرهنگ، میراث و محیط محلی خود محافظت کند. این مقوله ابزاری مناسب برای کاهش فقر، ارائه فرصت‌هایی برای حفاظت و توسعه اقتصادی روستایی است که به عنوان پروژه‌های توسعه اجتماعی در کشورهای در حال توسعه تبدیل شده است و تضمینی برای پیوند با سرمایه اجتماعی است.

مضمون فراگیر دوم، مضمون گردشگری روستایی متعاملانه و همکارانه است. مضامین سازمان‌دهنده آن عبارت‌اند از «مشارکت در توسعه گردشگری؛ ایجاد هم‌افزایی و تشریک‌مساعی مؤثر؛ ایجاد انسجام و همبستگی اجتماعی؛ ایجاد شبکه‌های همکاری و تعامل متقابل؛ تعامل و هم‌آفرینی در خلق ارزش‌ها؛ مشارکت فعال جامعه روستایی در برنامه‌ریزی، اجرا و...» که تک‌تک عوامل، به عنوان پیش‌زمینه‌های اصلی سرمایه اجتماعی می‌باشند. اگر در مدل وایس نیز دقت شود، این مقوله به عنوان بستر یا زمینه اصلی در نظر گرفته می‌شود. همان‌طور که بسیاری از اندیشمندان هم تأکید کردند، گردشگری و اقسام آن عاری از اشکالات و ضعف‌ها نیستند. یکی از کلیدی‌ترین مفاهیمی که می‌تواند این ضعف‌ها و اشکالات را به حداقل برساند، مشارکت و تعامل است. اگر همه شرکت‌کنندگان در منطقه روستایی که در آن فعالیت‌های گردشگری توسعه می‌یابد، مایل به مشارکت فعال در طرح‌های پایدار باشند؛ گردشگری پایدار روستایی شانس بیشتری برای موفقیت خواهد داشت. مفهوم همکاری و یا مفاهیم مشابه آن اغلب در زمینه‌های گردشگری و مطالعات روستایی به کار می‌روند. روابط میان مفاهیم «همکاری، گردشگری و توسعه» نسبتاً پیچیده و به هم پیوسته‌اند. وجود رویکرد «شبکه» (همکاری) می‌تواند مشکلات داخلی مناطق روستایی را با فرصت‌های بیرونی مرتبط کرده و سهم اجتماعی- اقتصادی گردشگری را در روستاهای محلی افزایش دهد. همچنین می‌تواند پیوند جامعه روستایی را با جامعه گردشگری بیشتر کرده و این نوعی سرمایه اجتماعی تلقی می‌گردد.

مضمون بعدی، مضمون فراگیر توانمندسازی و تاب‌آوری اجتماعی و ارزش‌محور است که مضامین سازمان‌دهنده آن عبارت‌اند از «ثبات اجتماعی مناطق روستایی؛ تاب‌آوری و حفظ جوامع روستایی فعال در گردشگری؛ توانمندسازی سازگاری جامعه روستایی با شرایط؛ ایجاد روابط انسانی مبتنی بر ارزش؛ ایجاد ارتباطات متقابل و سالم؛ ایجاد مکانیزم‌های اعتماد و حمایت متقابل؛ توسعه مفاهیم انسان‌مدارانه و هم‌زیستی اجتماعی».

توانمندسازی و تاب‌آوری جوامع در گردشگری روستایی اغلب به ظرفیت‌های آن‌ها مثل ظرفیت‌های اجتماعی، کالبدی، انسانی و... مرتبط می‌شود که جامعه محلی می‌تواند به آن‌ها دسترسی داشته باشد. در

حالی که دیدگاه‌های «سرمایه اجتماعی» و «ظرفیت‌ها» با یکدیگر همپوشانی دارند، ویژگی‌های جامعه را به روش‌های متفاوت تعریف می‌کنند و دسته‌بندی‌های تحلیلی متفاوتی را در برمی‌گیرند. اما باید توجه داشت که این مقوله تک‌بعدی نیست و به‌طور کلی توانمندسازی و تاب‌آوری اجتماعی و ارزش‌محور شامل فرآیند اعطای اختیارات برای بهبود موقعیت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی جوامع محلی است، به طوری که جامعه بتواند نقش بسزایی در توسعه ایفا کند.

تاب‌آوری، توانایی گسترده و فراگیر جامعه محلی در برابر آسیب‌ها و چالش‌هاست که به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه پایدار در نظر گرفته می‌شوند. در صورتی که توانمندسازی و تاب‌آوری جوامع در گردشگری روستایی به منصفه ظهور و اجرا برسد، جامعه روستایی قادر به پاسخگویی به خواسته‌های جامعه گردشگری در برنامه‌ریزی‌های مختلف خواهد بود و این مقوله به عنوان یک تسهیل‌کننده می‌تواند تطبیق و هدایت آرمان‌های جامعه میزبان و تکریم از جامعه گردشگری مثمرتر باشد که این مقوله هم نمودی از سرمایه اجتماعی است.

مضمون فراگیر توسعه چندمنظوره و نوآورانه را می‌توان از پیامدهای پیوند سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری پذیر دانست. مضامین سازمان‌دهنده آن عبارت‌اند از «توسعه و تقویت ساختارهای اجتماعی جوامع روستایی؛ فراهم‌سازی شرایط برای مهاجرت معکوس؛ توسعه یکپارچه و پایدار روستایی؛ توسعه کارآفرینی روستایی». توسعه یک مفهوم چندبعدی و مهم در گردشگری است. توسعه پایدار گردشگری روستایی می‌تواند باعث ایجاد، تعدیل و حتی بازآفرینی ساختارهای روستایی شود. این مقوله یک اقدام اساسی و زیربنایی برای دستیابی به توسعه پایدار، سریع و سالم روستایی است. بسیاری از اندیشمندان نیز رابطه تعاملی بین توسعه جامعه روستایی و گردشگری روستایی را بیان کردند. این مقوله می‌تواند ضمن فراهم‌سازی امکانات و شرایط مختلف در راستای توسعه پایدار روستایی، نه تنها از جامعه محلی حمایت کرده بلکه بتواند جامعه گردشگری را به انجام اقدامات اساسی در روستا وادارد که به‌نوعی مشارکت و تعامل را نیز تضمین می‌نماید که در مضامین قبلی نیز به آن اشاره شد.

مضمون فراگیر توسعه کارکردهای اجتماعی جدید در مناطق روستایی به عنوان یکی از جدیدترین مضامین شناسایی شده است که مضامین سازمان‌دهنده آن عبارت‌اند از «توسعه فعالیت‌های اجتماعی مقاصد گردشگری روستایی؛ بهبود و ارتقای کیفیت خدمات اجتماعی گردشگری روستایی؛ ترویج مصرف‌گرایی سبز؛ تقویت و توسعه اجتماعی مناطق گردشگرپذیر روستایی؛ ایجاد یا بازسازی زیرساخت‌های اجتماعی گردشگری روستایی».

جوهره کارکردهای اجتماعی جدید در مفهوم «نوآوری اجتماعی»^۱ نهفته است. این مقوله ایجاد و تحقق ایده‌ها، محصولات، خدمات و راه‌حل‌های جدید برای حل مشکلات اجتماعی، برای ارضای نیازهای اجتماعی است که یکی از پیش‌شرط‌های سرمایه اجتماعی نیز محسوب می‌شود. این کارکردها می‌توانند تغییر روندهای مختلفی را در جامعه ایجاد کنند که بعضاً با مدیریت و برنامه‌ریزی صحیح، به سود جامعه روستایی باشند. کارکردهای اجتماعی پاسخی جدید به مشکلات خاص جامعه روستایی و با هدف بهبود رفاه ذهنی و حتی مادی آن جامعه صورت می‌پذیرد. پتانسیل این کارکردها مجموع توانایی‌های بالقوه‌ای است که به ایجاد نوآوری‌های اجتماعی کمک کرده و فعالیت‌ها و خدمات نوآورانه با انگیزه هدف پاسخگویی به نیازهای اجتماعی در بر می‌گیرد.

همان‌طور که ملاحظه شد، تمامی مضامین دارای ارتباط و قرابت بالایی با یکدیگر و مضامین سازمان‌دهنده مرتبط با خودشان می‌باشند که این مقوله، نشان‌دهنده تعامل و پیوند سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگرپذیر است. همچنین، ملاحظه می‌شود که تمامی مضامین مستخرج، مرهون یک‌سری ارتباطات و پیامدهای اجتماعی هستند. این پیوندها و ارتباطات یک ظرفیت خاصی را به وجود آورده که هم جامعه میزبان (روستایی) و هم جامعه گردشگری را در برمی‌گیرد. در ادامه، به بحث و نتیجه‌گیری پرداخته می‌شود.

نتیجه گیری

در این مقاله، به بررسی و تحلیل تعامل و پیوند سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی در مقاصد گردشگری پذیر با کاربست مدل وایس پرداخته شد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که این تعامل و پیوند، مرهون مضامین مختلفی است که اصلی‌ترین آن‌ها در پنج مضمون فراگیر «گردشگری روستایی جامعه‌محور؛ گردشگری روستایی متعاملانه و همکارانه؛ توانمندسازی و تاب‌آوری اجتماعی و ارزش‌محور؛ توسعه چندمنظوره و نوآورانه؛ توسعه کارکردهای اجتماعی جدید در مناطق روستایی» شناسایی شدند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی در پیوند و تعامل با توسعه پایدار گردشگری روستایی می‌تواند یک نقطه عطفی در توسعه و تحولات هر دو جامعه گردشگری پذیر و گردشگری باشد. نتیجه مهم دیگر در رابطه با مشارکت و تعامل بازیگران مختلف در این زمینه است. مطابق با مدل وایس نیز ملاحظه شد که مقوله تعامل و مشارکت به عنوان زمینه و بستر اصلی این حوزه می‌باشد و هر مرحله از فرآیند توسعه نوآوری‌های اجتماعی در گردشگری نقش‌های خاصی را ایفا می‌کند. جدای از اینکه مقوله تعامل و مشارکت به عنوان زیربنای سرمایه اجتماعی است، در منابع و مبانی مختلفی نیز تأکید شده است که این مقوله مهم کلید حل بسیاری از مسائل و مشکلات توسعه پایدار گردشگری روستایی است. در واقع، نتیجه گرفته می‌شود که تعامل و مشارکت در راستای توسعه پایدار گردشگری روستایی مروج نوآوری اجتماعی است که شامل اشکال جدیدی از همکاری‌ها و مشارکت‌ها می‌شود و این حرکت، منجر به تولید ایده‌های جدیدی شده که هم جامعه میزبان و هم جامعه گردشگری از آن بهره‌مند می‌گردند. حتی این پیوند و تعامل در رابطه با توسعه چندمنظوره و نوآورانه نیز نقش مهمی را ایفا می‌کنند. در توسعه مناطق روستایی، چنین نوآوری‌هایی می‌توانند تأثیر مثبتی بر جامعه میزبان داشته باشند، کیفیت زندگی را بهبود بخشند و یا روابط اجتماعی و... را به طور مثبت و مؤثری تغییر دهند.

همان‌طور که در مطالعات قبلی نیز ملاحظه شد، بیشتر تحقیقات صرفاً در زمینه پیامدها و روابط اجتماعی و توسعه پایدار گردشگری روستایی متمرکز شده‌اند. اما دیدگاه جدیدی که در این تحقیق شناسایی و تبیین شده است، به عنوان دیدگاهی مؤثر در مورد روند توسعه نوآوری‌های اجتماعی در توسعه پایدار

گردشگری روستایی است که هم افراد و اقشار مختلف را در بر می‌گیرد و هم از رویکردها و دیدگاه‌های جدید استقبال می‌نماید. همچنین، می‌تواند یک رویکرد جدیدی را در مدیریت و برنامه‌ریزی گردشگری روستایی اضافه کند که مفاهیم پایداری را در بر گرفته و به کار جدیدتر در زمینه تاب‌آوری کمک کند. این رویکرد جدید می‌تواند گردشگری پایدار مبتنی بر تاب‌آوری^۱ نام‌گذاری گردد که برای جوامع روستایی؛ مخصوصاً آن‌هایی که در قبال تغییرات محیطی و گردشگری حساس هستند، آن‌ها را تقویت کرده و مؤثرتر سازد.

در رابطه با مضمون فراگیر گردشگری روستایی جامعه‌محور در کشورمان اقدامات مختلفی انجام شده است که نمونه بارز و مشهود آن در روستاهای استان گیلان و مرکزی مشخص و مبرهن است. در رابطه با مضمون فراگیر گردشگری روستایی متعاملانه و همکارانه می‌توان نمونه بارز و واقعی آن را در روستاهای اطراف شهر سرعین ملاحظه کرد که در بسیاری از ارزیابی‌های ملی، جزء روستاهای برتر معرفی شده‌اند. در رابطه با مضمون فراگیر توسعه کارکردهای اجتماعی جدید در مناطق روستایی می‌توان به روستاها و سکونتگاه‌های ساحلی استان هرمزگان اشاره کرد که توسط برخی از شاخص‌های توسعه اجتماعی مورد سنجش قرار گرفته‌اند. اما در رابطه با دو مضمون فراگیر توانمندسازی و تاب‌آوری اجتماعی و ارزش‌محور؛ توسعه چندمنظوره و نوآورانه می‌توان این نکته را اشاره کرد که جزء نتایج جدید و نوآورانه تحقیق حاضر می‌باشد که می‌تواند به عنوان محور و حوزه «اجرائی و تحقیقاتی» جدیدی نیز باشد.

اگر قرار باشد گردشگری روستایی با دیدگاه‌ها مختلف و زمینه‌های متفاوت ادامه پیدا کند، نتیجه بعدی در زمینه توسعه کارکردهای اجتماعی جدید در مناطق روستایی است که در این تحقیق مورد شناسایی و تبیین قرار گرفت. کارکردهای اجتماعی جدید در مناطق روستایی یک عامل حیاتی برای توسعه اجتماعی، زندگی اجتماعی و پایداری محیطی است. توسعه این کارکردها می‌تواند به‌مثابه شتاب‌دهنده‌هایی برای تسریع رشد اجتماعی و حتی همه‌جانبه روستاها باشند. توسعه چنین کارکردهایی نیازمند توسعه ساختارها و سازوکارهایی است که بایستی به‌خوبی درک شده و به نحو احسن پیاده‌سازی گردند. این مقوله را

می‌توان به عنوان «توسعه و اجرای ایده‌های جدید (محصولات، خدمات و مدل‌ها) برای رفع نیازهای اجتماعی و ایجاد روابط اجتماعی جدید» دانست که به عنوان نقطه عزیمتی در توسعه جامعه میزبان و سازماندهی جامعه گردشگری خواهد بود.

پیوند سرمایه اجتماعی و گردشگری روستایی مسیری به‌سوی رفاه^۱ را تضمین می‌نماید که هم جامعه محلی و هم جامعه گردشگری از مزایای آن بهره‌مند می‌گردند. مضامین مستخرج ایده‌های جدیدی هستند که همکاری یا روابط اجتماعی جدیدی را ایجاد می‌کنند و در نتیجه نیازهای محلی را برآورده کرده و به جامعه گردشگری نیز توجه می‌نمایند.

در رابطه با مضمون فراگیر گردشگری روستایی جامعه‌محور، نتایج و یافته‌های تحقیق همسو و هم‌راستا با تحقیقات سوتومو و همکاران^۲ (۲۰۲۴)؛ ژانگ و همکاران^۳ (۲۰۲۰) است. در رابطه با مضمون فراگیر گردشگری روستایی متعاملانه و همکارانه با نتایج و یافته‌های تحقیق رینا-اوزاگا و همکاران^۴ (۲۰۲۴) همسو و هم‌راستا است. در رابطه با مضمون فراگیر توانمندسازی و تاب‌آوری اجتماعی و ارزش‌محور، نتایج یا یافته‌های خاصی در تحقیقات مرتبط ملاحظه نشدند و جزء نتایج نوآورانه و جدید این تحقیق می‌باشد. در رابطه با مضمون فراگیر توسعه چندمنظوره و نوآورانه، با نتایج و یافته‌های تحقیق رومان و همکاران^۵ (۲۰۲۴)؛ شی و فان^۶ (۲۰۲۲) همسو و هم‌راستا است. در رابطه با مضمون فراگیر توسعه کارکردهای اجتماعی جدید در مناطق روستایی، با نتایج و یافته‌های تحقیق آگوستا و نگادمین^۷ (۲۰۲۴)؛ وودز^۸ (۲۰۰۶) همسو و هم‌راستاست.

منابع

فرجی ملائی؛ نعمت‌پور، محمد؛ عشریه، امید. (۱۳۹۶). تحلیل سیستمی اثرات مثبت و منفی توسعه گردشگری ایران با رویکرد

1. Pathway to Prosperity
2. Sutomo et al
3. Zhang et al
4. Reina-Usuga et al
5. Roman et al
6. Shi & Fan
7. Agusta & Ngadimun
8. Woods

آینده پژوهی. *مطالعات اجتماعی گردشگری*، ۹(۵)، ۱۵۱-۱۹۰.

عینالی، جمشید؛ رومیانی، احمد. (۱۳۹۲). ارزیابی نقش سرمایه اجتماعی در توسعه گردشگری روستایی با تأکید بر خانه‌های دوم مطالعه‌ی موردی: دهستان حصار ولیعصر- شهرستان بوئین‌زهرآ. *فصلنامه علمی- پژوهشی برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری*، ۲(۶)، ۷۴-۵۲.

Agusta, A. R., & Ngadimun, N. (2024). Empowerment and Participation of Community Social Institutions in Educational Development Decisions in Rural. *International Journal Education, School Management and Administration*, 1(2), 26-38.

Akgün, A. Y. A., Baycan-Levent, T. N., Nijkamp, P., & Poot, J. (2011). Roles of local and newcomer entrepreneurs in rural development: A comparative meta-analytic study. *Regional Studies*, 45(9), 1207-1223.

An, W.; Alarcón, S. (2021). Rural Tourism Preferences in Spain: Best-Worst Choices. *Ann. Tour. Res.* 2021, 89, 103210.

Attride-Stirling, J. (2001), "Thematic Networks: An Analytic Tool for Qualitative Research", *Qualitative Research*, 1(3), 385-405.

Barnard-Naude, J. (2017). 'Grace Gets Angry', or the 'Tactics' of Forgiveness: the Biopolitics of Reconciliation in the Postcolony. *or the 'Tactics' of Forgiveness: The Biopolitics of Reconciliation in the Postcolony (May 26, 2017). Oñati Socio-Legal Series*, 7(2).

Beaumont, S. (2022). OECD's Rural Agenda for Climate Action Climate Action. Available online: <https://www.oecd.org/regional/rural-development/Rural-Agenda-for-Climate-Action.pdf> (accessed on 1 December 2022).

Birendra, K.C.; Morais, D.B.; Seekamp, E.; Smith, J.W.; Peterson, M.N. (2018). Bonding and bridging forms of social capital in wildlife tourism microentrepreneurship: An application of social network analysis. *Sustainability* 2018, 10, 315.

Braun, V. & Clarke, V. (2022). *Thematic Analysis. A Practical Guide*. SAGE, London.\

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.

Caalders, J. (2002). *Rural tourism development: a network perspective*. Wageningen University and Research.

Chen, B.; Qiu, Z.; Usio, N.; Nakamura, K. (2018). Tourism's Impacts on Rural Livelihood in the Sustainability of an Aging Community in Japan. *Sustainability*. 2018, 10, 2896.

Cao, J., Qiu, H., Morrison, A. M., & Wei, W. (2022). The role of social capital in predicting tourists' waste sorting intentions in rural destinations: Extending the theory of planned behavior. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(19), 12789.

Chin, C.H.; Lo, M.C. (2017). Rural Tourism Quality of Services: Fundamental Contributive Factors from Tourists' Perceptions. *Asia Pac. J. Tour. Res.* 2017, 22, 465-479.

- Christou, P.; Sharpley, R. (2019). Philoxenia offered to tourists? A rural tourism perspective. *Tour. Manag.* 2019, 72, 39–51.
- Dai, M., Fan, D. X., Wang, R., Ou, Y., & Ma, X. (2021). Residents' social capital in rural tourism development: Guanxi in housing demolition. *Journal of Destination Marketing & Management*, 22, 100663.
- Einali, J., & Romiani, A. (2013). The Role of Social Capital in Rural Tourism Development with Emphasis Second Home Case Study; Hesar Valiasr County, Boeinzahra Township. *Journal of Tourism Planning and Development*, 2(6), 52-74. [In Persian].
- Erokhin, V.; Heijman, W.; Ivolga, A. (2014). Sustainable Rural Development in Russia through Diversification: The Case of the Stavropol Region. *Visegr. J. Bioecon. Sustain. Dev.* 2014, 3, 20–25.
- Faraji Molaei, A. Nematpour, M & Ashirieh, O. (2018). A Systematic Analysis of Positive and Negative Effects of IRAN Tourism Development Using a Future Study Approach. *Social Studies in Tourism*, 9(5), 151-190. [In Persian].
- Garcia-Esparza, J.A. (2014). Revitalization of architectural and ethnological heritage: Recovery of vernacular building techniques in a 19th-century winery. *Int. J. Archit. Herit.* 2014, 8, 140–159.
- Gardner, B. (2012). Tourism and the Politics of the Global Land Grab in Tanzania: Markets, Appropriation and Recognition. *J. Peasant Stud.* 2012, 39, 377–402.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *ECTJ*, 30(4), 233-252.
- Hennessey, M., & Barnett, T. (2023). Method in limbo? Theoretical and empirical considerations in using thematic analysis by veterinary and One Health researchers. *Preventive Veterinary Medicine*, 221, 106061.
- Hassan, T. H., Salem, A. E., & Abdelmoaty, M. A. (2022). Impact of rural tourism development on residents' satisfaction with the local environment, socio-economy and quality of life in Al-Ahsa Region, Saudi Arabia. *International journal of environmental research and public health*, 19(7), 4410.
- Hwang, J.H.; Lee, S.W. (2015). The Effect of the Rural Tourism Policy on Non-Farm Income in South Korea. *Tour. Manag.* 2015, 46, 501–513.
- Ibănescu, B. C., Stoleriu, O. M., Munteanu, A., & Iațu, C. (2018). The impact of tourism on sustainable development of rural areas: Evidence from Romania. *Sustainability*, 10(10), 3529.
- Jamal, T.; Higham, J. (2021). Justice and ethics: Towards a new platform for tourism and sustainability. *J. Sustain. Tour.* 2021, 29, 143–157.
- Kenton, W. (2022). What is social capital? Definition, types, and examples. *Investopedia*. Retrieved April, 17, 2023.
- Khazami, N.; Lakner, Z. (2021). The mediating role of the social identity on agritourism business. *Sustainability* 2021, 13, 11540.

- Knollenberg, W., McGehee, N. G., Perdue, R. R., & Andereck, K. L. (2021). We're All in This Together: Understanding How Tourism Advocates Build Relationships across the Tourism Industry. *Journal of Travel Research*, 60(2), 235-250. <https://doi.org/10.1177/0047287520906216>
- Kusumastuti, A. (2016). Modal Sosial dan Mekanisme Adaptasi Masyarakat Pedesaan dalam Pengelolaan dan Pembangunan Infrastruktur. *MASYARAKAT J. Sociol.* 2016, 20, 81–97.
- Lane, B.; Kastenholz, E. (2015). Rural Tourism: The Evolution of Practice and Research Approaches—Towards a New Generation Concept? *J. Sustain. Tour.* 2015, 23, 1133–1156.
- Lane, B.; Kastenholz, E.; Carneiro, M.J. (2022). Rural Tourism and Sustainability: A Special Issue, Review and Update for the Opening Years of the Twenty-First Century. *Sustainability* 2022, 14, 6070.
- Larsen, J., & Bærenholdt, J. O. (2019). Running together: The social capitals of a tourism running event. *Annals of Tourism Research*, 79, 102788.
- Liu, Y. L., Chiang, J. T., & Ko, P. F. (2023). The benefits of tourism for rural community development. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 1-12.
- Martins, A.R.O.; Shackleton, C.M. (2022). The Contribution of Wild Palms to the Livelihoods and Diversification of Rural Households in Southern Mozambique. *For. Policy Econ.* 2022, 142, 102793.
- Michalska-Zyła, A.; Marks-Krzyszowska, M. (2018). Quality of Life and Quality of Living in Rural Communes in Poland. *Eur. Countrys.* 2018, 10, 280–299.
- Naser, E., & Abbas, B. N. (2011). Effects of positive and negative rural tourism (Case study: Rural Semnan Province). *Journal of Geography and Regional Planning*. 4(2), 63-76.
- Nordbø, I. (2022). Female Entrepreneurs and Path-Dependency in Rural Tourism. *J. Rural Stud.* 2022, 96, 198–206.
- Nugraha, A.T.; Prayitno, G.; Hasyim, A.W.; Roziqin, F. (2021). Social capital, collective action, and the development of agritourism for sustainable agriculture in rural Indonesia. *Evergreen* 2021, 8, 1–12.
- Nunkoo, R. (2017). Governance and sustainable tourism: What is the role of trust, power and social capital?. *Journal of Destination Marketing & Management*, 6(4), 277-285.
- Puspitaningrum, E.; Lubis, D.P. (2018). Modal Sosial dan Partisipasi Masyarakat dalam Pembangunan Desa Wisata Tamansari di Kabupaten Banyuwangi. *J. Sains Komun. dan Pengemb. Masy.* 2018, 2, 465–484.
- Reina-Usuga, L., Camino, F., Gomez-Casero, G., & Alba, C. A. J. (2024). Rural tourism initiatives and their relationship to collaborative governance and perceived value: A review of recent research and trends. *Journal of Destination Marketing & Management*, 34, 100926.
- Robson, J., & Robson, I. (1996). From shareholders to stakeholders: critical issues for tourism marketers. *Tourism management*, 17(7), 533-540.
- Roman, M., Kudinova, I., Samsonova, V., & Kawęcki, N. (2024). Innovative Development of Rural Green Tourism in Ukraine. *Tourism and Hospitality*, 5(3), 537-558.

- Ramos-Tumanan, M. A., & Ryan, C. (2019). Chinese rural tourism—Seeking a Chinese perspective from an emic stance, or a case of post hoc reflection?. *Tourism Management*, 75, 284-292.
- Sbarcea, M.; Tudor, M. (2020). Tradition and modernity in Danube Delta architecture contemporary intervention towards sustainable settings. *J. Environ. Prot. Ecol.* 2016, 17, 1194–1202.
- Shafieisabet, N., & Haratifard, S. (2020). The empowerment of local tourism stakeholders and their perceived environmental effects for participation in sustainable development of tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 45, 486-498.
- Shen, S.; Wang, H.; Quan, Q.; Xu, J. (2019). Rurality and Rural Tourism Development in China. *Tour. Manag. Perspect.* 2019, 30, 98–106.
- Shi, B., & Fan, H. (2022). New Path Innovation of Rural Tourism Development Based on Mobile Communication. *Mobile Information Systems*, 2022(1), 5772204.
- Stetic, S. (2012). Specific features of rural tourism destinations management. *J. Settl. Spat. Plan.* 2012, 1, 131–137.
- Su, Y.; Li, R.; Ma, H.; Huang, L. (2022). Adaptive Change of Institutions and Dynamic Governance of the Tragedy of the Tourism Commons: Evidence from Rural China. *J. Hosp. Tour. Manag.* 2022, 53, 32–49.
- Sutomo, Y. A., Sianipar, C. P., Hoshino, S., & Onitsuka, K. (2024). Self-Reliance in Community-Based Rural Tourism: Observing Tourism Villages (Desa Wisata) in Sleman Regency, Indonesia. *Tourism and Hospitality*, 5(2), 448-471.
- Teng, Y.-M.; Wu, K.-S.; Wang, W.-C. (2022). Exploring Rural Winery Loyalty: The Effect of Visitors' Experience in Taiwan Rural Winery Tourism. *J. Rural Stud.* 2022, 96, 32–41.
- UNWTO/UNEP (2005). https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/8741/-Making%20Tourism%20More%20Sustainable_%20A%20Guide%20for%20Policy%20Makers-2005445.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Usher, L.E.; Kerstetter, D. (2014). Residents' Perceptions of Quality of Life in a Surf Tourism Destination: A Case Study of Las Salinas, Nicaragua. *Prog. Dev. Stud.* 2014, 14, 321–333.
- Utami, D.D.; Dhewanto, W.; Lestari, Y.D. (2021). Rural tourism entrepreneurship success factors for sustainable tourism village: Evidence from Indonesia. *Cogent Bus. Manag.* 2023, 10, 2180845.
- Uysal, M.; Sirgy, M.J.; Woo, E.; Kim, H.L. (2016). Quality of Life (QOL) and Well-Being Research in Tourism. *Tour. Manag.* 2016, 53, 244–261.
- Weyland, F.; Colacci, P.; Cardoni, A.; Estavillo, C. (2021). Can Rural Tourism Stimulate Biodiversity Conservation and Influence Farmer's Management Decisions? *J. Nat. Conserv.* 2021, 64, 126071.
- Widawski, K.; Oleśniewicz, P. (2019). Thematic Tourist Trails: Sustainability Assessment Methodology. The Case of Land Flowing with Milk and Honey. *Sustainability* 2019, 11, 3841.

- Woods, M. (2006). Redefining the 'rural question': The new 'politics of the rural' and social policy. *Social Policy & Administration*, 40(6), 579-595.
- Xue, L.; Kerstetter, D. (2018). Discourse and Power Relations in Community Tourism. *J. Travel Res.* 57, 757-768.
- Yang, X.; Hung, K.; Xiao, H. A (2019). Dynamic View on Tourism and Rural Development: A Tale of Two Villages in Yunnan Province, China. *J. China Tour. Res.* 2019, 15, 240-261.
- Zhang, X.; Zhang, Z. (2020). How Do Smart Villages Become a Way to Achieve Sustainable Development in Rural Areas? Smart Village Planning and Practices in China. *Sustainability* 2020, 12, 10510.
- Zhang, Y.; Xiong, Y.; Lee, T.J.; Ye, M.; Nunkoo, R. (2020). Sociocultural Sustainability and the Formation of Social Capital from Community-based Tourism. *J. Travel Res.* 2020, 60, 656-669.